



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

نام درس: بهداشت مادر و کودک	کد درس: ۳۸
مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته ترم ۵	رشته تحصیلی: بهداشت عمومی
گروه آموزشی: آموزش بهداشت و ارتقا سلامت	پیش نیاز: ندارد
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری	محل برگزاری: دانشکده بهداشت
روز و ساعت برگزاری: دوشنبه ساعت ۱۴ تا ۱۶	مدرسین (مسئول درس مشخص شود): الهام چارچیان خراسانی (۱,۵ واحد)، خانم پورطاهری (۰,۵ واحد)
❖ طراحی اولیه بازنگری شرح درس : با توجه به آسیب پذیری گروه مادران و کودکان و اهمیت ارائه خدمات به آنها، در این درس، دانشجو با کلیات و چگونگی مراقبتهای کمی و کیفی مادران و کودکان آشنا شده و روند رشد و تکامل کودکان، عوامل موثر بر آن و راه های پیشگیری از اختلال در سلامتی، رشد و تکامل و مرگ و میر کودکان و مادران را فراخواهند گرفت. هدف کلی دوره: -آشنایی با کلیاتی در مورد بهداشت مادر و کودک -آشنایی با چگونگی مراقبتهای مادران و کودکان (کمیت، کیفیت و اجزا مراقبت ها) -آشنایی با رشد و تکامل کودکان و عوامل موثر بر آن و توان تشخیص چگونگی و روند رشد و تکامل -آشنایی با عوامل موثر و خطرزا در سلامت مادر و کودک و راه های پیشگیری از آن -آشنایی با عوامل موثر در مرگ و میر کودکان و مادران و راه های پیشگیری از آن روش های ارزیابی دانشجو (سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود): روش های ارزیابی در طول دوره: امتحان میان ترم ۲۰٪، مشارکت فعال در کلاس ۱۰٪. روش های ارزیابی در انتهای دوره: امتحان پایان ترم ۷۰٪، به ازای هر غیبت غیر موجه ۰,۲۵ از نمره پایان ترم کسر می شود. وسایل آموزشی: دیتا پروژکتور، وایت برد، رایانه. منابع اصلی درس: کتاب جامع بهداشت عمومی، جلد سوم، فصل ۱۱، حسین حاتمی و همکاران، ارجمند، ۱۳۸۳ درسمانه پزشکی پیشگیری و اجتماعی کلیات خدمات بهداشتی، جلد سوم، حسین شجاعی تهرانی، سماط، ۱۳۸۹ سلامت مادران، نیره خسروی و همکاران، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۱۳۹۵ برنامه کشوری مادری ایمن، مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۹۵ باروری سالم، فرحناز فرهنگندی و همکاران، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۱۳۹۶ تغذیه تکمیلی کودکان، دفتر بهبود تغذیه جامعه، معاونت بهداشت، ۱۳۹۶	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه اول

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ بهداشت مادر و کودک را تعریف کند.
- ✓ اهمیت گروه هدف مادران و کودکان را بیان نماید.
- ✓ تاریخچه ی خدمات بهداشت مادر و کودک را در سطح جهانی ترسیم نماید.
- ✓ سابقه ی خدمات بهداشت مادر و کودک در ایران را شرح دهد.
- ✓ سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشت مادر و کودک را عنوان نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۵	معارفه و آشنایی با دانشجویان
۱۵	تعریف بهداشت مادر و کودک، اهمیت گروه هدف مادران و کودکان
۳۰	تاریخچه ی خدمات بهداشت مادر و کودک در سطح جهانی و ایران
۳۰	معرفی سازمانهای ارائه دهنده خدمات بهداشت مادر و کودک
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): بارش افکار و پرسش و پاسخ	

جلسه دوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ تحولات جمعیتی در ایران از گذشته تا کنون را بیان نماید.
- ✓ عوامل موثر بر کاهش سریع رشد جمعیت در ایران را شرح دهد.
- ✓ تاثیرات کاهش جمعیت در جامعه را مورد بحث و تحلیل قرار دهد.
- ✓ سیاستهای جمعیتی ایران را تشریح نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	تحولات جمعیتی در ایران از گذشته تا کنون
۲۰ دقیقه	عوامل موثر بر کاهش سریع رشد جمعیت در ایران
۲۰ دقیقه	تاثیرات کاهش جمعیت، در جامعه
۴۰ دقیقه	تشریح سیاستهای جمعیتی در ایران.
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): بارش افکار، پرسش و پاسخ و بحث گروهی	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه سوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ مشاوره ی قبل از ازدواج را مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار دهد.

✓ آزمایشهای قبل از ازدواج را ذکر نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵ دقیقه	مشاوره ی قبل از ازدواج
۴۵ دقیقه	آزمایشهای قبل از ازدواج
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بارش افکار	

جلسه چهارم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ چگونگی تشکیل پرونده برای مادران را بیان کند.

✓ نحوه تعیین زمان زایمان مادران باردار را شرح دهد.

✓ معاینات کلینیکی و پاراکلینیکی مادران در بارداری را عنوان نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰ دقیقه	چگونگی تشکیل پرونده
۱۵ دقیقه	چگونگی تعیین زمان زایمان
۴۵ دقیقه	معاینات کلینیکی و پاراکلینیکی.
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بارش افکار	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه پنجم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ روش تشخیص حاملگی های آسیب پذیر را ذکر نموده و نحوه مراقبت ویژه از آنها را بیان کند.
- ✓ نحوه رشد جنین و عواملی که بر رشد جنین تأثیر می گذارند، را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵ دقیقه	تشخیص حاملگی های آسیب پذیر و مراقبت ویژه از آنها
۴۵ دقیقه	رشد جنین و عوامل موثر بر نحوه رشد جنین
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بارش افکار	

جلسه ششم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ برنامه واکسیناسیون مادران در زمان بارداری را بیان کند.
- ✓ تغذیه در دوران بارداری و آموزش به مادران را مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	برنامه واکسیناسیون در زمان بارداری
۶۰	تغذیه در دوران بارداری و آموزش به مادران
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بحث گروهی	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه هفتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ مراقبتهای حین زایمان را توضیح دهد.

✓ مراقبتهای پس از زایمان را شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵ دقیقه	مراقبت های حین زایمان
۴۵ دقیقه	مراقبت های پس از زایمان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بحث گروهی	

جلسه هشتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ ویژگی ها و شاخصهای نوزاد طبیعی را شرح دهد.

✓ ویژگی ها و شاخصهای نوزاد نارس و سایر نوزادان آسیب پذیر (L.B.W و I.U.G.R) را بیان نماید.

✓ عوامل موثر در تولد نوزادان نارس و آسیب پذیر را بیان کند.

✓ راه های پیشگیری از تولد نوزادان نارس و آسیب پذیر و مراقبتهای مورد نیاز را تشریح کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	ویژگی ها و شاخص های نوزاد طبیعی
۱۰ دقیقه	ویژگی ها و شاخص های نوزاد نارس
۲۰ دقیقه	ویژگی ها و شاخص های سایر نوزادان آسیب پذیر (L.B.W و I.U.G.R)
۱۵ دقیقه	عوامل موثر در تولد نوزادان نارس و آسیب پذیر
۱۵ دقیقه	راه های پیشگیری از تولد نوزادان نارس و آسیب پذیر
۲۰ دقیقه	مراقبتهای مورد نیاز برای نوزادان نارس و آسیب پذیر
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ و بارش افکار	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه نهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ میزان های مرگ و میر مادران، عوامل موثر و راه های پیشگیری آن را شرح دهد.

✓ میزان های مرگ و میر نوزادان، کودکان و علل و عوامل موثر را ذکر نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵ دقیقه	میزان های مرگ و میر مادران، عوامل موثر و راه های پیشگیری آن
۴۵ دقیقه	میزان های مرگ و میر نوزادان، کودکان و علل و عوامل موثر
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بحث گروهی	

جلسه دهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ دستورالعمل تغذیه با شیرمادر را بیان کند.

✓ مکانیسم ترشح شیر را توضیح دهد.

✓ فواید تغذیه با شیرمادر را لیست نماید.

✓ تغذیه مصنوعی، خطرات و راه های پیشگیری از آن را عنوان کند.

✓ موارد مربوط به تغذیه تکمیلی را بطور کامل توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۰ دقیقه	تغذیه با شیرمادر
۱۰ دقیقه	مکانیسم ترشح شیر
۲۰ دقیقه	فواید تغذیه با شیرمادر
۱۰ دقیقه	خطرات تغذیه مصنوعی و راه های پیشگیری از آن
۳۰ دقیقه	مسائل مربوط به تغذیه تکمیلی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار، بحث گروهی	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه یازدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران جنینی را عنوان نماید.
- ✓ رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران شیرخوارگی توضیح دهد.
- ✓ رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران کودکی مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰ دقیقه	رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران جنینی
۳۰ دقیقه	رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران شیرخوارگی
۳۰ دقیقه	رشد و تکامل و عوامل موثر بر آن را در دوران کودکی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار	

جلسه دوازدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ نمودار رشد کودک را تفسیر نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۹۰	نمودار رشد کودک
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار، بحث گروهی، کار عملی	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه سیزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ مراقبتهای بهداشتی شیرخواران در سال اول تولد را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۹۰ دقیقه	مراقبتهای بهداشتی شیرخواران در سال اول تولد
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار	

جلسه چهاردهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ مراقبت از کودکان در سنین قبل از مدرسه را شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۹۰ دقیقه	مراقبت از کودکان در سنین قبل از مدرسه
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار	



دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه پانزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ سوء تغذیه در کودکان (علائم و نشانه ها، خطرات، دلایل ایجاد، راه های پیشگیری و درمان) را مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۰ دقیقه	علائم و نشانه های سوء تغذیه در کودکان
۲۰ دقیقه	خطرات سوء تغذیه در کودکان
۲۰ دقیقه	دلایل ایجاد سوء تغذیه در کودکان
۲۰ دقیقه	راه های پیشگیری از سوء تغذیه در کودکان
۱۰ دقیقه	درمان سوء تغذیه در کودکان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار، بحث گروهی	

جلسه شانزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ واکسیناسیون و اجرای برنامه گسترش ایمن سازی را بطور کامل بیان نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۹۰	واکسیناسیون و اجرای برنامه گسترش ایمن سازی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بحث گروهی	



دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه هفدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ ارزشیابی خدمات بهداشت مادر و کودک را بحث و تجزیه و تحلیل نماید.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۹۰	ارزشیابی خدمات بهداشت مادر و کودک
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ، بارش افکار، بحث گروهی	